

СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В АГРОБІЗНЕСІ ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ

*ОНЕГІНА В.М., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Концепти сталого розвитку як цільові орієнтири руху суспільства та його зусиль для здійснення керованих змін були розроблені в програмних документах міжнародних організацій, працях науковців та матеріалах різного рівня форумів, симпозіумів, конференцій. На сесії Генеральної Асамблеї ООН 25 вересня 2015 р. була схвалена резолюція «Трансформація нашого світу: програма дій зі сталого розвитку 2030» (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development) [9]. 193 держави-члени Організації Об'єднаних Націй затвердили 17 цілей, 169 цільових орієнтирів, 230 індикаторів плану дій із забезпечення сталого розвитку «для населення, планети, процвітання» на наступні 15 років [6, 7, 9]. Визначення цих цілей та розробка Програми дій стали результатом попередніх двохрічних консультацій громадськості та стейкхолдерів всього світу, узагальнили бачення «більш справедливого, мирного світу, в якому ніхто не залишиться позаду».

Технічні досягнення та процеси глобалізації стимулювали економічне зростання світового господарства. Експерти ОЕСР прогнозують збільшення світового ВВП за період 1995-2020 років на 75 %, але це призведе до збільшення тиску на екологічні та соціальні ресурси. Уряди, які прагнуть до сталого розвитку, стикаються з проблемою збалансування викликів та можливостей зростання [8].

Суттєві трансформації за останнє десятиріччя відбулися і в агробізнесі в Україні, породжуючи як можливості, так і загрози для сталого розвитку аграрного сектору країни, сумісності економічного, соціального та екологічного вимірів розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Трансформаційні зміни в аграрному секторі в Україні розглядалися в працях Ю. Лупенка, Л. Молдован, В. Месель-Веселяка, П. Саблука, Б. Пасхавера, О. Шубравської та багатьох інших науковців [1-3, 5].

Закордонними фахівцями приділена увага оцінці сучасних змін назустріч цілей Програми дій зі сталого розвитку 2030 в економіках їх країн [8, 10]. Експерти ОЕСР підкреслили, що спільно сільськогосподарські сектори країн ОЕСР зуміли досягти безпрецедентного зростання виробництва продуктів харчування та непродовольчих товарів з середини 20 століття. Це зростання було досягнуто за рахунок меншого числа працівників та трохи меншої площі земель, але з використанням води, хімікатів та машин. Однак зростання сільського господарства часто супроводжується зростанням рівня забруднення, а також більшою гомогенізацією ландшафту та знищенням середовища існування дикої природи. Сільське господарство як елемент екосистем, контролю або взаємодіє з великою кількістю запасів природного капіталу, що мають цінність не тільки для аграрного сектору, але й для решти суспільства. Отже, спосіб, яким сільськогосподарський сектор керує цими запасами, має вирішальне значення для сталого розвитку [8].

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті стало визначення основних напрямів сучасних трансформацій в агробізнесу в Україні та їх відповідності цільовим орієнтирам сталого розвитку аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. У резолюції ООН були конкретизовані такі основні цілі сталого розвитку:

- 1) відсутність бідності;
- 2) відсутність голоду;
- 3) покращення здоров'я та самопочуття;
- 4) якісна освіта;
- 5) гендерна рівність;
- 6) чиста вода і санітарні умови;
- 7) відновлювальна та чиста енергія;
- 8) гідна робота та економічне зростання;
- 9) промислові інновації та інфраструктура;
- 10) скорочення нерівності;
- 11) стійкий розвиток міст та громад;
- 12) відповідальне споживання і виробництво;
- 13) захист кліматичних умов;
- 14) життя у воді;
- 15) життя на землі;
- 16) мир, справедливість та сильні інститути;
- 17) партнерство у досягненні цілей [9].

Ці цілі, будучи спрямованими на зростання та інновації при подолання бідності і голоду, скороченні нерівності, при стійкому управлінні природними ресурсами, інтегрують три аспекти сталого розвитку – економічний, соціальний та екологічний.

Поєднання економічних, соціальних та екологічних аспектів сталого розвитку послідовно та ефективно вимагає відповідних керованих трансформацій. При тому що цілі Програми дій 2030 є універсальними та взаємопов'язаними, набір чинників первинного впливу на досягнення кожної з них є особливим. Зокрема трансформації в сільському господарстві забезпечуватимуть насамперед вплив на досягнення таких цілей, як відсутність голоду; подолання бідності, покращення здоров'я та самопочуття; гідна робота та економічне зростання; скорочення нерівності, сукупність цілей стосовно збереження довкілля.

Серед сучасних трансформацій в агробізнесі в Україні, які здебільшого здійснюють вплив на досягнення цільових орієнтирів сталого розвитку, відзначимо організаційно-економічні та техніко-технологічні. В складі організаційно-економічних трансформацій привертають увагу зміни в організаційній структурі сільськогосподарського виробництва. Якщо у сільськогосподарському виробництві у 2010 р. налічувалося 56,5 тис. суб'єктів господарювання, то у 2015 р. 45,4 тис. (табл. 1), у той час як площа землекористування майже не змінилася (у 2010 р. у користуванні сільськогосподарських підприємств знаходилося 20,6 млн. га сільськогосподарських угідь, у 2015 р. – 20,7 млн. га) [4].

Таблиця 1

**Кількість діючих господарюючих суб'єктів
у сільському господарстві в Україні, одиниць**

<i>Суб'єкти господарювання</i>	<i>2010 рік</i>	<i>2015 рік</i>
Усього	56493	45379
Господарські товариства	7769	7721
Приватні підприємства	4243	3627
Виробничі кооперативи	952	596
Фермерські господарства	41726	32303
Державні підприємства	322	241
Підприємства інших форм господарювання	1481	891

Джерело: дані Держстату України [4]

Суттєвого зменшення зазнала за цей період кількість фермерських господарств (на 9,4 тис. господарств або на 22,6%). Одночасно відбувається повільне укрупнення господарств, та збільшення площ у землекористуванні агрохолдингів. За підрахунками Ю.О. Лупенка, М.Ф. Кропивко в Україні під контролем агрохолдингів знаходиться близько 8,7 млн. га, або 21% сільськогосподарських угідь країни, у тому числі 42,6% угідь, що знаходяться у користуванні сільськогосподарських підприємств [2]. Зростання середнього земельного банку агрохолдингу в середньому сягнуло до 60-80 тис. га, що свідчить про межі позитивного ефекту масштабу із зростання ефективності, за якими складнощі в системі управління зумовлюють прояви негативного ефекту масштабу.

Також серед сучасних трансформацій агробізнесу масмо відзначити посилення його експортної орієнтації та її впливу на товарну структуру виробництва, загострення міжнародної конкуренції, зростання залежності українського агробізнесу від кон'юнктури світового ринку. Якщо у 2010 р. вартість українського експорту агропродовольчої продукції становила 9,9 млрд. дол. США, то у 2015 р. – 14,6 млрд. дол. (найбільший обсяг експорту за цей період був у 2012 р. – 17,9 млрд. дол.) [4]. Зміни у товарній структурі виробництва відображаються у високій питомій вазі посівних площ та переважному зростанні обсягів виробництва зернових та технічних культур (насамперед, сояшнику). Посівні площі під зерновими у 2010 р. становили 15,1 млн. га (56,0 %), у 2015 р. – 14,7 млн. га (54,8 %), під технічними культурами у 2010 р. було зайнято 27,1 %, у 2015 р. – 31 %, зокрема, під сояшником у 2010 р. було зайнято 4,5 млн. га, у 2015 р. – 5,1 млн. га, під соєю у 2010 р. – 1,1 млн. га, у 2015 р. – 2,2 млн. га [4].

Такі зміни, забезпечуючи економічне зростання та підвищення ефективності агробізнесу, породжують загрози родючості ґрунтів, збереженню довкілля у майбутньому. Фактично суперечність між економічними цілями сьогодення та цілями екологічного блоку Програми дій зі сталого розвитку 2030 поки не має дієвої форми вирішення за рахунок організаційно-економічних трансформацій в аграрному секторі України.

Важливі трансформації періоду 2010-2015 рр. в агробізнесі в Україні, пов'язані з імплементацією техніко-технологічних інновацій, можливості яких були забезпечені не в останню чергу експортною орієнтацією виробництва, сприятливою ціновою ситуацією на світовому ринку.

Фахівці ОЕСР визнають, що інновації та технології відіграють все більшу роль у економічному зростанні. Інвестиції в інновації та технології зростають, причому витрати ОЕСР на дослідження та розробки (НДДКР) становлять понад 2,2 % загального ВВП ОЕСР. Крім того, дослідження та розробки стали більш орієнтованими на ринок, а дослідницькі цикли скоротилися і стали більш тісно пов'язані з бізнес-стратегіями. Забезпечення орієнтації інновацій на сприяння сталості, потребує інтеграції цілей та індикаторів сталого розвитку в системах управління агробізнесу та державного регулювання.

Впровадження нових сортів та гібридів рослин, порід сільськогосподарських тварин, добрив, засобів захисту рослин і тварин, нових сільськогосподарських машин, технологій обробітки ґрунту, збору врожаю, ґрунтосумішів та систем управління процесами зумовили підвищення продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах в Україні (табл. 2), зростання рівня врожайності сільськогосподарських культур та сільськогосподарських тварин (табл. 3).

Таблиця 2

Індекси продуктивності праці у сільськогосподарських підприємствах України (2005 р. – 100%), %

<i>Рік</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2015 до 2010</i>
Індекс продуктивності	182,7	227,5	219,9	277,1	311,8	305,6	167,7

Джерело: дані Держстату України [4]

Таблиця 3

Урожайність окремих сільськогосподарських культур та продуктивність тварин у сільськогосподарських підприємствах в Україні

<i>Показник</i>	<i>2005</i>	<i>2010</i>	<i>2015</i>
Урожайність, т/га			
Зернові	26,0	26,9	41,1
Цукровий буряк	248,2	279,5	435,8
Насіння соняшнику	12,8	15,0	21,6
Продуктивність сільськогосподарських тварин			
Середньодобовий приріст худоби на відгодівлі, г	392	461	536
Середньодобовий приріст свиней на відгодівлі, г	281	481	482
Середньорічна продуктивність корів, кг	3487	4082	4644

Джерело: дані Держстату України [4]

У 2015 р. урожайність зернових була вищою порівняно з 2010 р. у 1,5 рази. За рівнем урожайності по багатьом культурам український агробізнес наблизився до країн ЄС. За оцінками науковців, урожайність зернових культур в Україні у досліджуваному періоді була лише на 10 ц нижча, ніж в ЄС, кукурудзи – на 3-6 ц., близькі показники по соняшнику [1]. Таке підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва відповідно позначилося на зростанні його обсягів. На рисунку наводиться графік динаміки обсягів валової продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах в Україні.

Обсяг виробництва у сільськогосподарських підприємствах за 2005-2014 рр. майже подвоївся (індекс валової продукції у постійних цінах дорівнює 199 %), а за 2010-2014 р. відбулося його зростання в 1,5 рази.

Збільшення обсягів виробництва в сільському господарстві є основою вирішення проблеми голоду та складовою економічного зростання країни.

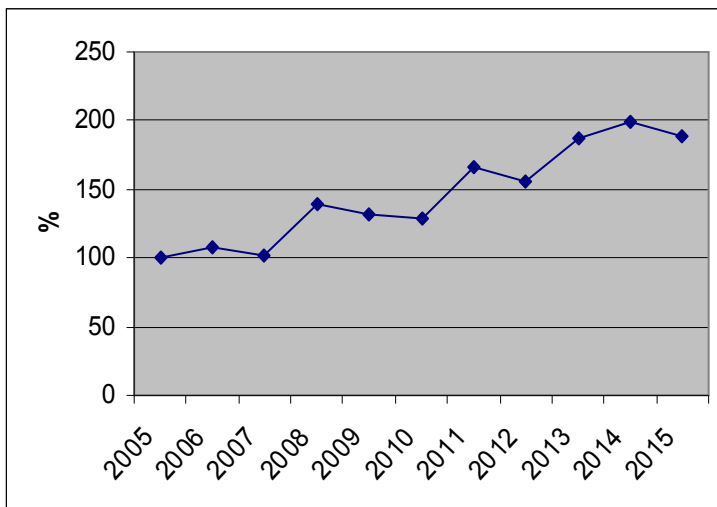

Рис. Індеси валової продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах в Україні у 2005-2015 рр. (2005 р. – 100 %)

Джерело: складено за даними Держстату України [4]

У 2013 р. середньодобова поживність раціону українця становила 2969 ккал., що на 18,2 відсотка перевищує граничний критерій (2500 ккал.), але дещо зменшилася до 2713 ккал. у 2015 р. [4]. Сьогодні проблема голоду з боку фізичної достатності продовольства не стоїть гостро в Україні, але вирішення завдань із забезпечення здоров'я нації потребує поліпшення якості продовольства, створення дієвих механізмів її гарантування, удосконалення структури харчування, утвердження практики відповідального споживання та виробництва. Достатність споживання, оцінена на основі співвідношення фактичного споживання продуктів харчування особою впродовж року та раціональної норми, залишається нижчою в Україні за оптимальне значення її індикатора по м'ясу та м'ясопродуктам, молоку і молокопродуктам, рибі та рибопродуктам, плодам, ягодам та винограду.

Генерація прибутку в агробізнесі (табл. 4) не призвела до суттєвого підвищення заробітної плати, вирішення проблем із скорочення нерівності, подолання бідності в сільській місцевості. При зростанні у 2015 р. номінальної заробітної плати в сільськогосподарських підприємствах у 2,2 раза порівняно з 2010 р, реальна заробітна плата підвищилася лише на 17,6% (табл. 5).

Таблиця 4

Чистий прибуток сільськогосподарських підприємств, млн. грн.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Прибуток	17254	25267	26728	14926	21413	102279

Джерело: дані Держстату України [4]

Таблиця 5

Заробітна плата в сільському господарстві та індекс споживчих цін в Україні

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн..	1422	1786	2024	2269	2476	3140
Індекс споживчих цін, %	109,1	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3
Реальна заробітна плата (індекс цін 2010 р. – 100%)	1422	1707	1939	2163	1890	1672

Джерело: розраховано за даними Держстату України [4]

Рівень бідності сільського населення в Україні за абсолютним критерієм за доходам нижче фактичного прожиткового мінімуму становив у 2010 р. 26,5 % (міського – 10,3 %), у 2015 р. – 15,9 % (міського – 8,7 %) [5, с. 13]. Але необхідно враховувати, що показник

прожиткового мінімуму в Україні є нижчим від його світового рівня (5 дол. США на добу) майже в три рази, отже, фактично рівень бідності залишається доволі високим в Україні.

Абсолютне та відносне скорочення працівників у матеріальному виробництві, у тому числі в сільському господарстві, є світовою тенденцією. Ці процеси спостерігаємо і в Україні. У табл. 6 наводяться дані щодо динаміки кількості найманих працівників в сільськогосподарських підприємствах в Україні.

Таблиця 6

Кількість найманих працівників сільськогосподарських підприємств в Україні, тис. осіб

<i>Показник</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
Кількість працівників	645,2	632,1	621,8	579,8	528,9	491,4

Джерело: дані Держстату України [4]

Отже, чисельність найманих працівників у сільськогосподарських підприємствах за 2010-2015 рр. скоротилася на 23,8 %. За умов економічних обмежень з реалокції трудових ресурсів, дефіциту капіталу у сільській місцевості, політичної та макроекономічної нестабільності, що гальмують розвиток бізнесу, така тенденція перетворюється на загрози щодо досягнення цілей з подолання бідності, наявності гідної роботи у сільській місцевості, зменшення ступеня нерівності.

Окремо має бути згадана незавершеність ринкових трансформацій в сфері прав власності на землі сільськогосподарського призначення в Україні. Відміна мораторію на купівлю-продаж земель має відбуватися лише при готовності інституціональної платформи, яка забезпечить узгодження використання земельних ресурсів бізнесом з цілями сталого розвитку.

Висновки. Отже, найбільш значимими трансформаціями в агробізнесі в Україні в період 2010-2015 рр. стали зміни в організаційно-економічній структурі виробництва, поглиблення її неоднорідності та процесів концентрації; посилення експортної орієнтації виробництва; впровадження техніко-технологічних та бізнесових інновацій, що зумовили підвищення продуктивності використання ресурсів, збільшення обсягів виробництва. З одного боку, ці трансформації сприяють вирішенню проблеми голоду, економічного зростання та підвищення інноваційності галузі, але з іншого – не впливають позитивно на вирішення проблем з подолання бідності, покращення здоров'я, більш того формують загрози щодо досягнення цілей стосовно гарантування гідної роботи, скорочення

нерівності, збереження природного потенціалу.

Суспільство має визнати, що існуючі соціально-економічні системи ринкового типу не створюють через сучасні трансформації достатніх стимулів, що спрямовують господарську діяльність на сукупність цілей сталого розвитку. Корируючи ринкові сигнали та стимули для модифікації поведінки відповідно до засад сталого розвитку, політики можуть забезпечити спрямування використання ресурсів «на підвищення загального добробуту та справедливості сьогодні та в майбутньому». Формування нових інститутів сталого розвитку потребує удосконалення законодавчої бази, утвердження установ і організацій з інформаційного забезпечення, дорадництва, моніторингу та контролю, підтримки відповідних ініціатив громад та державно-суспільно-приватного партнерства щодо інтеграції цілей сталого розвитку у практику господарювання. Саме на цій платформі державна політика та системи управління агробізнесу можуть і мають сприяти позитивному внеску сучасних трансформацій у сталий розвиток аграрного сектору, суспільства в цілому.

Література.

1. **Лупенко Ю.О.** Сучасний стан та перспективи міжнародної інтеграції аграрного сектору України: завдання агроекономічної науки / **Ю.О. Лупенко** // Економіка АПК. – 2015. – №6. – С. 6-11.

2. **Лупенко Ю.О.** Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності / **Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко** // Моніторинг біржового ринку. – 2014. – №7. – С. 8-18.

3. **Пасхавер Б.І.** Основні проблеми розвитку сільськогосподарського виробництва / **Б.І. Пасхавер, А.В. Молдова, О.В. Шубравська** // Економіка АПК. – 2012. – № 6. – С. 3-9.

4. Статистичний щорічник «Сільське господарство України» за 2015 рік / За ред. Н.С. Власенко; держ. служба статистики України. – К., 2015. – 379 с.

5. Сучасні проблеми та перспективи сталого розвитку сільських територій: матеріали до доповіді на міжнародній науково-практичній конференції 1-2 червня 2017 року / **Ю.О. Лупенко**; [автори-укладачі: **Ю.О. Лупенко, М.І. Пугачов, В.П. Саблук** та ін.] – К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2017. – 44 с.

6. Mainstreaming the 2030 Agenda for Sustainable Development Interim Reference Guide to UN Country Teams [Electronic Resource]. - Available at: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/Post2015-SDG/UNDP-SDG-UNDG-Reference-Guide-UNCTs-2015.pdf>

7. Report of the Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicators [Electronic Resource] / Economic and Social Council UN. - Available at: <https://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/2016-2-IAEG-SDGs-Rev1-E.pdf>

8. Sustainable Development: Critical Issues [Electronic Resource] / OECD. – Available at: <http://www.oecd.org/greengrowth/sustainable-developmentcriticalissues-freeoverviewofthereport.htm>

9. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development [Electronic Resource]: Document of the United Nations General Assembly. – Available at: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/L.1&Lang=E

10. Xinshen Diao. Economic Importance of Agriculture for Sustainable Development and Poverty Reduction: The Case Study of Ethiopia [Electronic Resource] / Diao Xinshen // Policies for Agricultural Development, Poverty Reduction and Food Security: Global Forum on Agriculture 29-30 November 2010 OECD Headquarters, Paris/ – Available at: <http://www.oecd.org/agriculture/agricultural-policies/46378942.pdf>

References.

1. **Lupenko Yu.O.** (2015). Suchasnyy stan ta perspektyvy mizhnarodnoyi intehratsiyi ahrarynoho sektoru Ukrayiny: zavdannya ahroekonomichnoyi nauky [Modern position and perspectives of international integration of agrarian sector of Ukraine: tasks of agrarian science]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 6, pp. 6-11 [in Ukrainian].

2. **Lupenko Yu.O., Kropyvko M.F.** (2014). Ahrokholdynhy v Ukrayini ta posylennya sotsialnoyi spryamovanosti yikh diyalnosti [Agroholdings in Ukraine and strengthening of their activity]. *Monitorynh birzhovoho rynku – Monitoring of Exchange market*, No 7, pp. 8-18 [in Ukrainian].

3. **Pashkaver B.Y., Moldovan L.V., Shubravs'ka O.V.** (2012). Osnovni problemy rozvytku silskohospodarskoho vyrobnytstva [Main problems of development of agricultural production]. *Ekonomika APK – Economy AIC*, No 6, pp. 3-9 [in Ukrainian].

4. **Vlasenko N.S.** (Ed.). (2015). *Statystychnyy sborichnyk «Sil'ske hospodarstvo Ukrayiny» [Statistical Yearbook «Agricultural of Ukraine»]*. Derzh. sluzhba statystyky Ukrayiny, Kiev, p. 379 [in Ukrainian].

5. **Lupenko Yu.O., Puhachov M.I., Sabluk V.P.** et al. (2017). Suchasni problemy ta perspektyvy staloho rozvytku silskykh terytoriy [Modern problems and perspectives of sustainable development of rural areas]. *Materialy do dopovidi na mizhnarodnyy naukovo-praktychniy konferentsiyi (1-2 chervnya 2017 roku) – Material to the Report for the international scientific-practical conference (June, 1-2, 2017)*. (p. 44). Kiev: NSC IAE [in Ukrainian].

6. Mainstreaming the 2030 Agenda for Sustainable Development Interim Reference Guide to UN Country Teams [Electronic Resource]. - Available at: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/Post2015-SDG/UNDP-SDG-UNDG-Reference-Guide-UNCTs-2015.pdf> [in English].

7. Report of the Inter-Agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicators [Electronic Resource] / Economic and Social Council UN. - Available at: <https://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/2016-2-IAEG-SDGs-Rev1-E.pdf> [in English].

8. Sustainable Development: Critical Issues [Electronic Resource] / OECD. – Available at: <http://www.oecd.org/greengrowth/sustainable-developmentcriticalissuess-freeoverviewofthereport.htm> [in English].

9. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development [Electronic Resource]: Document of the United Nations General Assembly. – Available at: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/L.1&Lang=E [in English].

10. Xinshen Diao. Economic Importance of Agriculture for Sustainable Development and Poverty Reduction: The Case Study of Ethiopia [Electronic Resource] / Diao Xinshen // Policies for Agricultural Development, Poverty Reduction and Food Security: Global Forum on Agriculture 29-30 November 2010 OECD Headquarters, Paris/ – Available at: <http://www.oecd.org/agriculture/agricultural-policies/46378942.pdf> [in English].

Анотація.

Онегіна В.М. Сучасні трансформації в агробізнесі та сталий розвиток аграрного сектору.

Стаття присвячена визначенню сучасних трансформацій в агробізнесі в Україні та їх відповідності цілям сталого розвитку Програми дій зі сталого розвитку 2030. Серед сучасних основних трансформацій в агробізнесі виділені зміни в організаційно-економічній структурі виробництва, поглиблення її неоднорідності та процесів концентрації; посилення експортної орієнтації виробництва; впровадження техніко-технологічних та бізнесових інновацій. Доводиться, що ці трансформації сприяють вирішенню проблеми голоду, економічного зростання, але з іншого – позитивно не впливають на вирішення проблем з подолання бідності, покращення здоров'я, гарантування гідної роботи, скорочення нерівності, збереження природних ресурсів. Підкреслено важливість формування відповідних інститутів, державної політики та бізнес-стратегій, що інтегрують агробізнес з цілями сталого розвитку.

Ключові слова: трансформації, сталий розвиток, агробізнес, інновації.

Аннотация.

Онегина В.М. Современные трансформации в агробизнесе и устойчивое развитие аграрного сектора.

Статья посвящена определению современных трансформаций в агробизнесе в Украине и их соответствия целям устойчивого развития Программы действий по устойчивому развитию 2030. Среди современных основных трансформаций в агробизнесе выделены изменения в организационно-экономической структуре производства, углубление ее неоднородности и процессов концентрации; усиление экспортной ориентации производства; внедрение технико-технологических и бизнес инноваций. Доказывается, что эти трансформации способствуют решению проблемы голода, экономического роста, но положительно не влияют на решение проблем по преодолению бедности, улучшения здоровья, обеспечения достойной работы, сокращению неравенства, сохранения природных ресурсов. Подчеркнута важность формирования соответствующих институтов, государственной политики и бизнес-стратегий, интегрирующих агробизнес с целями устойчивого развития.

Ключевые слова: трансформации, устойчивое развитие, агробизнес, инновации.

Abstract.

Onegina V.M. Modern transformations in agribusiness and sustainable development of the agrarian sector.

The article is devoted to the definition of modern transformations in agribusiness in Ukraine and their compliance with the goals of sustainable development of the Agenda for Sustainable Development 2030. There were revealed such the current major transformations in agribusiness as changes in the organizational and economic structure of production, deepening of its heterogeneity and concentration, strengthening of the export orientation of production; technical, technological and business innovations. There was proved that these transformations contributed to the solution of the problem of hunger, economic growth, but do not positively influence on the solution of problems of poverty reduction, improvement of health, guarantee of decent work, reduction of inequality, preservation of natural resources. The importance of the formation of the corresponding institutes, state policy and business strategies integrating agribusiness with the goals of sustainable development was emphasized.

Key words: *transformation, sustainable development, agribusiness, innovations.*

УДК 631.15:631.145

**ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ
ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

**ШАБІНСЬКИЙ О.В., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА,
ЄВДОКІМОВА М.О., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.В. ДОКУЧАЄВА
ФУРДАК М.М., К.Е.Н., СТ. ВИКЛАДАЧ,
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Постановка проблеми у загальному вигляді. У багатьох випадках загрози погіршення економічної ситуації в розвитку агропромислового комплексу усунути практично неможливо. Вони приходять як об'єктивні явища, що відбивають циклічний характер розвитку соціально-технічних систем. Але їх гостроту можна і потрібно знижувати, якщо враховувати їхні особливості і вчасно розпізнавати їхнє наближення. Цього можна досягти лише за допомогою управління. У найзагальнішому вигляді під управлінням економічною безпекою підприємств аграрного сектору необхідно розуміти таке управління аграрним сектором, яке здатне запобігати чи